

Grammatikübersicht

Dilbilgisi Kurallarına Genel Bakış

A Übersicht über die Satzgliedstellung

Genel olarak cümle yapısı

I. Das Verb und seine Ergänzungen

Fiil ve tümleçler

Almanca'da cümlelerin belkemiği fiildir. Cümlede yer alacak diğer unsurları, yani tümleçleri, fiil belirler. Kursumuzun birinci bölümünde, cümlede fiili tümleyen üç ayrı unsur öğrendiniz:

1. Özne **die Nominativ-Ergänzung**
2. Niteleme sıfatı **die Qualitativ-Ergänzung**
3. Nesne (Düz tümleç) **die Akkusativ-Ergänzung**

1. Die Nominativ-Ergänzung Özne

Hemen bütün cümlelerde bir özne vardır. Özne, çeşitli biçimler gösterir.

2. Die Qualitativ-Ergänzung Niteleme sıfatı

Genel olarak **sein** yardımcı fiilinden ya da **heißen** fiilinden sonra gelir.

Nominativ-Ergänzung Özne	Verb	Qualitativ-Ergänzung Sıfat
Ich Das Herr Meier Er Menschen Du Das Zimmer	bin ist ist ist sind bist ist	neugierig. schlimm. müde. chaotisch. seltsam. unhöflich. frei.
Andreas Schäfer Die Hotelchefin Das	ist heißt ist	Portier. Frau Berger. ein Lied.

Cümledeki özneyi bulmak için; kişilerde **wer**, nesnelerde de **was** sorusunu sormak gerekir.

3. Die Akkusativ-Ergänzung – Nesne (Düz tümleş)

Almanca'da bazı fiiller, öznenen başka bir de Akkusativ (ismin -i hali) nesne gerektirir. Bu bölümde kullanılan bu tür fiiller şunlardır:

anrufen	haben	mögen	suchen
bestellen	hören	nehmen	schreiben
bleiben	kaufen	probieren	spielen
brauchen	kennen	putzen	stören
einladen	kosten	rauchen	studieren
essen	lesen	recherchieren	trinken
finden	lieben	sagen	überlegen
fragen	machen	sehen	verkaufen
glauben	meinen	singen	verstehen
			zeigen

Nominativ-Ergänzung Özne	Verb	Akkusativ-Ergänzung Nesne
Die Frau Herr Meier Frau Berger Andreas Er	probiert sucht bestellt sucht verkauft	eine Bluse. ein Zimmer. einen Salat. seine Kassetten. sie.

Cümledeki nesneyi (düz tümleş) bulmak için; kişilerde **wen** nesnelere **was** sorusunu sormak gerekir.

II. Satztypen: Aussage- und Fragesatz

Cümle türleri: Bildirim ve soru cümlesi

Üç ayrı cümle tipi vardır:

1. Bildirim cümlesi:

Das ist Andreas.

2. Soru cümlesi

Woher kommt er? Was macht er?

a. Soru zamiri ile:

Ist noch ein Zimmer frei?

b. Soru zamiri olmaksızın:

Bleib zu Hause!

3. Emir/dilek cümlesi:

Fiilin cümlede aldığı yere göre, iki tip cümle vardır:

I: Fiil cümlede ikinci sırada yer alır.

II: Fiil cümlede ilk sırada yer alır. (Bu tip cümlelere daha seyrek rastlanır.)

	Verb		
I	Das Er Er	ist kommt schreibt	Andreas Schäfer. aus Köln. Reportagen. } Bildirim cümlesi
	Woher Was	kommt macht	Andreas? er? } Soru zamiri ile soru cümlesi

II

	Verb	
	Bist Ist	du glücklich noch ein Zimmer frei? } <i>Soru zamiri ile soru cümlesi</i>
	Bleib Probieren	zu Hause! Sie mal! } <i>Emir/dilek cümlesi</i>

III. Die Position der einzelnen Satzglieder

Cümlede ögelerin sıralanışı

1. im Aussagesatz / *Bildirim cümlesinde*

a. *Normal olarak bildirim cümlesinde ögelerin sıralanışı şöyledir:*

Nominativ-Ergänzung <i>Özne</i>	Verb	Ergänzungen <i>Tümleç (diğer ögeler)</i>
Ich Dr. Thürmann Frau Berger Du	bin kommt sucht weiß	genau müde. aus Leipzig. das Buch. das doch.

b. *Özellikle vurgulamak istediğimiz bir öge, cümlede ilk sırayı alabilir. Bu durum, özellikle bir duygunun ağır bastığı cümlelerde görülür.*

	Akkusativ-Ergänzung <i>Nesne</i>	Verb	Nominativ-Ergänzung <i>Özne</i>
<i>Bayan Berger sevinçle şöyle dedi: Andreas kızgınlıkla şöyle dedi:</i>	Genau das Buch Das	suche weiß	ich! du doch!

2. Die Satzklammer – *Cümlenin iki fiille çerçevelenmesi*

Bazı durumlarda, özne hariç olmak üzere, cümledeki bütün unsurlar, iki fiilin ya da bir fiilin bölünebilir iki parçasının arasında yer alır.

Bu iki şekilde gerçekleşir:

- a. *Fiilin dışında, yardımcı fiilin de yer aldığı cümleler: Herr Meier möchte noch eine Nacht bleiben.*
- b. *Bölünebilir bir fiilin yer aldığı cümleler: Dr. Thürmann reist morgen nach Berlin ab.*

Satzklammer <i>Çerçevelenmiş bölüm</i>			
	Verb		Verb-Zusatz / <i>Fiilin Öneki</i> 2. Verb: Mastar
Wer Herr Meier Dr. Thürmann	reist möchte reist Möchten Komm	morgen noch eine Nacht morgen Sie noch eine Nacht doch	ab? bleiben. ab. bleiben? mit!

3. Die Negation nicht / Nicht ile olumsuzlama

a. **nicht** sözcüğü cümleye olumsuz anlam verir. İçinde özne ve Akkusativ (ismin -i balı) tümleç bulunan cümlelerin, sonunda yer alır.

	Verb	Akkusativ-Ergänzung <i>Nesne</i>		Negation <i>Olumsuzlama</i>
Die Frau Warum Hanna	probiert probiert singt Kaufst Trink	die Frau	die Bluse die Bluse	nicht. nicht? nicht. nicht? nicht!
		du	das Buch das Bier	nicht? nicht! nicht!

b. Eğer cümlede ikinci bir fiil, ya da bölünebilir bir fiil, ya da sıfat tümleç varsa, **nicht** sözcüğü bunların önünde yer alır.

	Verb	Negation		
Er Sie Herr Meier Warum Dr. Thürmann	ist singt möchte möchte reist Komm	nicht müde nicht gern. nicht schlafen. nicht kaufen? nicht ab. nicht mit!	} } } } }	Verb + Qualitativ-Ergänzung Verb + Infinitiv Verb + Verb-Zusatz

Nicht sözcüğü, hiç bir zaman fiilden önce yer almaz.

4. Die Partikeln / Edatlar (denn, doch, ja, mal, wohl, sowieso)

Edatlar cümlede fiilden sonra yer alırlar. Soru cümlelerinde, fiilden sonra özne, öznenin sonra da edat yer alır.

denn Yalnızca soru cümlelerinde kullanılır.

ja Soru cümlelerinde kullanılmaz.

wohl/sowieso Genellikle soru zamiri ile kurulan cümlelerde yer almazlar.

	Verb		<i>Edat</i>	
Das Sie Ich Da Ich Sie Das	ist brauchen komme ist bestelle sind ist	jetzt	doch doch ja. ja mal. wohl sowieso	unhöflich. das Geld. Ihre Brille. ein Kobold? vorbei.
Was	möchten Reisen	Sie Sie	denn denn	essen? ab?

B Die einzelnen Satzglieder

Cümlelerin ögeleri

I. Verben / Füller

1. Verbkonjugation Präsens der regelmäßigen Verben

Kurala uygun fiillerin şimdiki zaman çekimi

Almanca'da kurala uygun fiillerin çekimi, fiil kökünün ardına gelen eklerle gerçekleşir. Fiilin mastar halinden -en eki kaldırıldığı zaman, fiilin kökü bulunmuş olur. Mastar bali ise, fiillerin sözlüklerde yeralan, yani -mek, -mak şeklinde ifade edilen biçimdir.

*Mastar: **kommen** Kaldırılan hece: **komm(en)** → Kök: **komm-**.*

Mastar	Tekil			Çoğul		
kommen	Özne	Fiil kökü	Ek	Özne	Fiil kökü	Ek
1. şahıs	ich	komm	e	wir	komm	en
2. şahıs (sen) (siz)	du Sie	komm	st en	ihr Sie	komm	t en
3. şahıs	er/sie	komm	t	sie	komm	en

2. Besonderheiten im Präsens Şimdiki zamanda kuraldışı durumlar

a. Kökü **-d** ya da **-t**, harfi ile biten fiillerin, kuraldışı olarak ikinci tekil şahıs **-est**, üçüncü tekil şahıs da **-et** ekini alır:

arbeit-en: du arbeit-est, er arbeit-et
find-en: du find-est, er find-et

- b. Kökü **-s** ya da **-ß** harfi ile biten fiillerin, ikinci tekil şahsı, kuraldışı olarak **-t** ekini alır:

heiß-en: du heiß-t

- c. **Verben mit Vokalwechsel** /Sesli değişimine uğrayan fiiller
Bazı fiillerin çekiminde, fiil kökündeki sesli harf de değişime uğrar. Bu durum, şimdiki zamanın ikinci ve üçüncü tekil şahıslarında ortaya çıkar.

lesen: du liest, er liest

sehen: du siehst, er sieht

sprechen: du sprichst, er spricht

nehmen: du nimmst, er nimmt

essen: du ißt, er ißt

3. Verbkonjugation von haben / haben fiilinin çekimi

haben	Şimdiki Zaman		Geçmiş Zaman (Präteritum)	
	Tekil	Çoğul	Tekil	Çoğul
1. şahıs	ich habe	wir haben	ich hatte	wir hatten
2. şahıs	du hast Sie haben	ihr habt Sie haben	du hattest Sie hatten	ihr hattet Sie hatten
3. şahıs	er hat sie hat	sie haben	er hatte sie hatte	sie hatten

4. Verbkonjugation von sein / sein fiilinin çekimi

sein	Şimdiki Zaman		Geçmiş Zaman (Präteritum)	
	Tekil	Çoğul	Tekil	Çoğul
1. şahıs	ich bin	wir sind	ich war	wir waren
2. şahıs	du bist Sie sind	ihr seid Sie sind	du warst Sie waren	ihr wart Sie waren
3. şahıs	er ist sie ist	sie sind	er war sie war	sie waren

5. Verbkonjugation von wissen und vom Modalverb mögen (Präsens)
Wissen fiili ile mögen modal fiilinin çekimi (Şimdiki zaman)

	wissen		mögen	
	Tekil	Çoğul	Tekil	Çoğul
1. şahıs	ich weiß	wir wissen	ich möchte	wir möchten
2. şahıs	du weißt Sie wissen	ihr wißt Sie wissen	du möchtest Sie möchten	ihr möchtet Sie möchten
3. şahıs	er weiß sie weiß	sie wissen	er möchte sie möchte	sie möchten

6. Imperativ der Verben Fiillerin emir kipi

Bir dilek, bir uyarı ya da bir emrin dile getirilişinde, Almancada üç ayrı biçim kullanılabilir:

Komm!

*İkinci tekil şahsın "sen" biçiminde, **du** düşer.*

Entschuldigen Sie!

*İkinci tekil şahsın "siz" biçiminde, **Sie** şahıs zamiri, fiilin arkasına gelir.*

Gehen wir!

Birinci çoğul şahısta da şahıs zamiri, fiilden sonra yer alır.

7. Trennbare Verben (Präsens) / Bölünebilir fiiller (Şimdiki Zaman)

Bazı fiillerin vurgulu söylenen önekleri vardır. Bu önekler, fiilden ayrılıp cümlenin sonuna hareket edebilirler.

Mastar		Verb		Verb-Zusatz Fiilin öneki
einladen anrufen mitkommen	Ich	lade Rufen Komm	Sie nach Berlin Sie mich morgen doch bitte	ein. an? mit!

Modal fiillerin kullanıldığı cümlelerde, bölünebilir fiil bölünmeden kalır:
 abreisen: Ich möchte morgen abreisen.

II. Artikel und Nomen / Artikel ve isimler

1. definiter und indefiniten Artikel / Belirli ve belirsiz artikeller

Artikeller, isimlerin ayrılmaz parçası sayılabilecek küçük sözcüklerdir. İsimlerin önünde yer alır ve dilbilgisi bakımından ismin cinsiyetini belirlerler. Eril, dişil ve yansız olmak üzere üçe ayrılan artikellerin, cinsiyetleri herhangi bir mantık dizgesi izlemez. Bu bakımdan, isimlerle birlikte öğrenilmeleri gerekir.

	Tekil						Çoğul
	maskulin (m.)		neutrum (n.)		feminin (f.)		Daima die
	Eril yalın	-i bali	Yansızsız yalın	-i bali	Dişil yalın	-i bali	
Belirli	der	den	das	das	die	die	(Çoğulu yok)
Belirsiz	ein	einen	ein	ein	eine	eine	
Olumsuz	kein	keinen	kein	kein	keine	keine	Daima keine

Artikellerin iki tür kullanımı vardır: Belirli ve belirsiz. Belirsiz artikeller, herhangi bir nesneden söz ederken kullanılır. Genellikle bir şeyden ilk kez söz edildiğinde. Belirli artikel ise, hedef olarak kastedilen bir nesne için kullanılır. Daba önce sözü edilmiş, bilinen bir nesneden söz edildiğinde.

Da liegt ein Spiegel.
Da liegt ein Buch.
Da liegt eine Flasche.

Der Spiegel kostet zehn Mark.
Das Buch kostet zwei Mark.
Die Flasche ist voll.

2. Der Possessiv-Artikel / Aidiyet artikeli

Aidiyet artikeli, belirsiz artikel gibi biçimlenir. İsimden önce yer alır. Dişil isimlerde, yalın halde ve ismin -i balinde -e ekini alır. Eril isimlerde, isim -i balinde -en ekini alır. Üçüncü şahsın aidiyet artikeli ise, hem üçüncü şahsın cinsiyetine göre, hem de isme göre biçim değiştirir. Aidiyet artikeli, ismin çoğul durumunda, hem yalın halde, hem de ismin -i balinde -e ekini alır.

	Tekil isimlerden önce			Çoğul isimlerden önce
	Yalın bal		-i bali	
	Eril ve Yansızsız	Dişil	Eril	
Tekil				
1. şahıs	mein	meine	meinen	
2. şahıs	dein	deine	deinen	
	Ihr	Ihre	Ihren	
3. şahıs	 sein	seine	seinen	
	 ihr	ihre	ihren	
Çoğul				
1. şahıs	unser	unsere	unseren	
2. şahıs	euer	eure	euren	
	Ihr	Ihre	Ihren	
3. şahıs	ihr	ihre	ihren	

Bütün isimlerin yalın bali ve -i bali için daima + e (meine/deine/seine...)

3. Nomen im Plural / İsimlerin çoğul bali

Almanca'da isimler, çoğul halinde genellikle biçim değiştirir. Bazıları ek alır, bazılarında ise sesli değişimi olur. Bazı isimlerde ise, hem sesli değişimi olur, hem de ek gelir. Çoğul durumunda değişmeyen isimler de vardır.

Çoğul eki	Tekil	Çoğul	Tekil	Çoğul: Sesli değişimi ve çoğul eki
-e	der Beruf	die Berufe	der Paß	die Pässe
-n	die Kasette	die Kassetten		
-en	die Frau	die Frauen		
-s	das Taxi	die Taxis		
-er	das Lied	die Lieder	das Tuch	die Tücher
..	der Mantel	die Mäntel		
-	das Zimmer	die Zimmer		

III. Pronomen / Zamirler

1. Personalpronomen / Şahıs zamirleri

Tekil			Çoğul
Yalın bal		-i bali	Yalın bal
1. şahıs		ich	wir
2. şahıs	(sen)	du	ihr
	(siz)	Sie	Sie
3. şahıs	{ Eril	er	} sie
	Yansız	es	
	Dişil	sie	

2. Fragepronomen / Soru zamirleri

wer	Yalın bal için (Kim?):	Wer spricht da? (Ex)
wen	-i bali için (Kimi?):	Wen suchen Sie? (meine Mutter)
was	Yalın bal için (Ne?):	Was liegt da? (Schallplatten)
	ve -i bali için (Neyi?):	Was suchst du? (meinen Mantel)
woher	Nereden?	Woher kommt Andreas? (aus Köln)
wo	Nerede?	Wo wohnt Dr. Thümann? (in Berlin)
warum	Neden?	Warum arbeiten Sie? (Ich brauche Geld)
wie	İsim sormak üzere:	Wie heißen Sie? (Andreas Schäfer)
	Nitelik sormak üzere (Nasıl?)	Wie ist der Mensch? (neugierig)

3. Negation / Olumsuzlama

nicht	Fiili olumsuzlaştırır:	Das verstehe ich nicht.
kein/keine	İsimlerin yokluğunu vurgular:	Andreas hat keine Flöte.
nichts	"Herşey" in karşıtı	Ich verstehe alles.
	"hiç" olumsuzlamasıdır:	Ich verstehe nichts.

4. Partikeln / Edatlar

Edatlar, bildirim cümlesinin anlamını değiştirmeyen, ancak bir nüans katan, bazan kuvvetlendiren, bazan da zayıflatan sözcüklere dir. Edatlar genellikle konuşma dilinde çok sık duyulur ve cümlelere bir akışkanlık sağlar. Ayrıca cümlelerin anlamına belli bir tutum ya da tavır ekleyebilir.

Örnek:

Saşkınlığı güçlendirmek için:

İlgiyi zayıf göstermek amacıyla:

Was machen Sie **denn** hier?

Probier **mal**.